

SZABÓ LÍVIA

A fogyasztói szerződések szerződésszerűsége a digitális transzformáció tükrében – II. rész

ABSTRACT

This article constitutes a continuation of a previously published study that provided an overview of the regulatory background and legislative history of the subject. The present paper shifts focus to the actual regulatory innovations introduced in connection with the topic indicated in the title, along with the legal dilemmas they raise – some of which are addressed through the author’s own proposals and reflections. Special emphasis is placed on the concept of conformity with the contract in relation to digital content and digital services under Directive (EU) 2019/770, particularly the conjunctive framework of objective and subjective conformity criteria introduced by the Directive, the legal implications of non-conformity (i.e., lack of conformity), and the consequences arising therefrom – with particular attention to the issue of updates. To a lesser extent, the study also touches upon a particularly intriguing aspect of the Directive: the novel provision that permits the consumer to “pay” for a digital service by providing personal data as consideration under the contract.

Keywords: consumer protection ■ digital content ■ digital services
■ conformity with the contract ■ lack of conformity ■ personal data

I. BEVEZETŐ GONDOLATOK

Jelen tanulmány egy korábban megjelent – szabályozási előzményeket, előtörténetet áttekintő – munka folytatásaként készült, fókuszba helyezve a címben jelölt témakörrel összefüggő tényleges szabályozási újításokat, izgalmas jogi dilemmáikat, melyekre részben saját javaslataimmal is reflektálni kívánok.

Jelen írásban külön hangsúlyt kap az (EU) 2019/770 irányelv (a továbbiakban: „DCD irányelv”, „Digitális irányelv”, „Irányelv”) szerinti digitális tartalmakkal és digitális szolgáltatásokkal kapcsolatos szerződésszerű teljesítés esetköre, az Irányelv által bevezetett objektív és szubjektív szerződésszerűségi kritériumok konjunktív feltételrendsze-

re, a hibás teljesítés és annak jogkövetkezményei, külön kiemelve a frissítések kérdéskörét. A tanulmány részben foglalkozik egy kifejezetten izgalmas kérdéskörrel is – amennyiben az a szerződésszegéssel összefüggésben értékelhető –, nevezetesen a szerződés ellentételezéseként az Irányelv azon új szabályával, amely lehetővé teszi a fogyasztó számára, hogy személyes adataival fizessen a digitális szolgáltatásért (a kérdés összetettségére tekintettel annak további vizsgálata külön tanulmány tárgyát fogja képezni).

A vizsgálandó Digitális Irányelv jelentőségét növeli az a körülmény, hogy az európai integráció történetében első alkalommal kerülnek uniós szinten harmonizálásra a digitális tartalom szolgáltatására és digitális szolgáltatások nyújtására vonatkozó szerződések egyes vonatkozásai,^[1] erre tekintettel pedig vitán felül áll, hogy egy hézagpótló uniós szabályozásról van szó.

II. A 2019/770-ES IRÁNYELV SZERINTI SZERZŐDÉSSZERŰSÉG ÉS NÓVUMOK A MAGYAR GYAKORLATBAN

1. A szerződésszerűség szubjektív és objektív kritériumai

A korábbi tanulmányban már foglalkoztunk az Irányelv magyar jogba történő átültetésével, az implementációs aggályokkal, az Irányelv megalkotásának előzményeivel, ezért ebben a tanulmányban a konkrét szabályozási újdonságok, digitális tartalmak és szolgáltatások esetén megjelenő nívumok, illetőleg a felmerülő dilemmák kerülnek megvilágításra.

A szerződésszerűség kérdésköre a Digitális irányelv-, illetve az ezt átültető, a fogyasztó és vállalkozás közötti, az áruk adásvételére, valamint a digitális tartalom szolgáltatására és digitális szolgáltatások nyújtására irányuló szerződések részletes szabályairól szóló 373/2021. (VI. 30.) kormányrendelet (a továbbiakban: „Kormányrendelet”) magvát képezi, Gyekiczky szavaival élve a szerződésszerűség az „Alfája és az Omegája” a tárgyalts szabályozásnak, tekintettel arra, hogy a szolgáltatás hibás/hibátlan teljesítése, egyúttal a jogi felelősség megállapítása is a megfeleléségi követelmények teljesülésének függvénye.^[2]

A Digitális irányelv átültetése következtében a magyar szabályozás alapján a digitális tartalom és a digitális szolgáltatás szerződésszerűsége alatt az érthető, ha a kereskedő meghatározott kritériumoknak megfelelő szolgáltatást/tartalmat nyújt a fogyasztó számára – harmadik felek jogainak sérelme nélkül.^[3] A DCD irányelv valamennyi rendelkezését szinte változtatás nélkül ültette át a magyar jogalkotó (amely egyébként nem feltétlenül szerencsés minden esetben), így – hasonlóan a Digitális irányelv által felállított három, szerződésszerű-

[1] Ulrich, 2002, 2.

[2] Gyekiczky, 2023, 23.

[3] 373/2021 Korm. rendelet, 3. fejezet.

séget befolyásoló követelményhez – a 373/2021-es kormányrendelet is ezt az elvét követi, vagyis az alábbiak szerint differenciál: szerződésszerűség szubjektív követelményei, a szerződésszerűség objektív követelményei, valamint a digitális tartalom vagy a digitális szolgáltatás helytelen integrálásának esetköre.^[4]

Fontos kiemelni, hogy az objektív és szubjektív követelmények konjunktív feltételként jelennek meg az átültetett szabályozásban – szintén összhangban a Digitális irányelvvel, amely összhang a maximumharmonizációra tekintettel, illetve a széttagoltság csökkentése érdekében indokolt is volt –, amely egyébként szigorúbb megoldás, mint a DCD irányelv kidolgozása során benyújtott javaslatban^[5] szereplő feltételrendszer.^[6] Az irányelvre vonatkozó javaslat ugyanis csak abban az esetben rendelte volna alkalmazni a szerződésszerűség objektív kritériumait, ha a szerződés nem tartalmazza teljeskörűen és kellő részletességgel a digitális tartalomra vagy digitális szolgáltatásra vonatkozó követelményeket.^[7] A Kormányrendelet mellett a Polgári Törvénykönyv^[8] változatlanul a konjunktivitás elvét követi, de jóval tömörebben fogalmaz a Kormányrendeletben foglalt számos kritériummal ellentétben.^[9]

A szerződésszerűség követelményei eddig tehát a Ptk.-ban kerültek főszabály szerint meghatározásra,^[10] a digitális tartalmak és szolgáltatások térhódítása következtében azonban a Kormányrendelet külön szabályokat állapít meg az ilyen tárgyú fogyasztói szerződésekre.

a) Szubjektív kritériumok

A DCD irányelvvel összhangban, a Kormányrendelet alapján a digitális tartalom szolgáltatása vagy digitális szolgáltatás nyújtása akkor szerződészerű, ha a szerződés tárgyát képező szolgáltatás

- megfelel a szerződésben foglalt leírásnak, mennyiségnek, minőségnek, típusnak, valamint rendelkezik a szerződésben meghatározott funkcionálitással, kompatibilitással, interoperabilitással és egyéb, a szerződés szerinti jellemzőkkel;
- alkalmas a fogyasztó által meghatározott bármely célra, amelyet a fogyasztó legkésőbb a szerződés megkötésekor a vállalkozás tudomására hozott, és amelyet a vállalkozás elfogadott;

[4] 373/2021 Korm. rendelet 5. §, 19. §.

[5] Javaslat a digitális tartalom-szolgáltatásra irányuló szerződések egyes vonatkozásairól szóló európai parlamenti és a tanácsi irányelvre (COM(2015) 634 final).

[6] Árva, 2018.

[7] Javaslat a digitális tartalom-szolgáltatásra irányuló szerződések egyes vonatkozásairól szóló európai parlamenti és a tanácsi irányelvre (COM(2015) 634 final) 6. cikk (2).

[8] Ptk. 6: 157. § (1).

[9] Vékás, 2012, 70.

[10] Lásd még bővebben: Menyhárd, 2002.

- rendelkezik a szerződésben meghatározott valamennyi tartozékkal, használati útmutatóval – ideértve az üzembe helyezésre vonatkozó utasítást, a telepítési utasítást, valamint az ügyfélszolgálati támogatást; és
- biztosítja a szerződésben meghatározott frissítéseket.^[11]

Látható, hogy számos, szubjektív követelménynek meg kell felelnie a vállalkozás által nyújtott szolgáltatásnak, és ezek az előírások (elvárások) ugyanolyan jogi erővel bírnak (sőt, adott esetben erősebb jogi erővel rendelkeznek), mint a jogszabályon alapuló objektív kritériumok.

b) Objektív kritériumok

Amennyiben a szubjektív feltételek teljesülnek, a vállalkozásnak a szerződésesség elkerülése érdekében azt is biztosítania kell, hogy

- a digitális tartalom vagy szolgáltatás alkalmas azokra a célokra, amelyeket azonos típusú szolgáltatás esetén jogszabály, műszaki szabvány vagy műszaki szabvány hiányában az irányadó magartartási kódex előír;
- rendelkeznie kell a fogyasztó által észszerűen elvárható azon mennyiséggel, minőséggel, teljesítmény- és egyéb jellemzőkkel – különösen a funkcionalitás, a kompatibilitás, a hozzáférhetőség, a folyamatosság és a biztonságosság tekintetében –, amely azonos típusú szolgáltatás esetén szokásos, figyelembe véve a vállalkozás, annak képviselője vagy az értékesítési láncban részt vevő más személy a szolgáltatás konkrét tulajdonságaira vonatkozó nyilvános – különösen hirdetésben vagy címkén tett – kijelentését;
- rendelkeznie kell a fogyasztó által észszerűen elvárható tartozékokkal és útmutatókkal – ideértve a csomagolást, illetve az üzembe helyezésre vonatkozó utasítást; és
- meg kell felelnie a vállalkozás által a szerződéskötést megelőzően mintaként, modellként bemutatott vagy próbaverzióként elérhetővé tett szolgáltatás tulajdonságainak, leírásának.^[12]

A szerződés teljes időtartama alatt a kereskedőnek biztosítania kell tehát mind a szubjektív, mind az objektív kritériumok fennállását, továbbá a vállalkozás – főszabály szerint – a szerződéskötést követően indokolatlan késedelem nélkül köteles a digitális tartalmat szolgáltatni, vagy a digitális szolgáltatást nyújtani a fogyasztónak, még hozzá a szerződéskötéskor rendelkezésre álló legfrissebb verzióban.^[13] Ez utóbbi kitételnek azért is lehet nagy jelentősége, hiszen a digitális tartalmak és szolgáltatások piacán folyamatos fejlődés tapasztalható, sorra jelennek meg az újabbnál újabb típusok, verziók például az egyes játékok-

[11] 373/2021 Kormányrendelet 5. § (2).

[12] Lásd még: Mantrov – Kärkliņš – Barkāne – Dāvida – Kārklis – Silionovs, 2022, 323-338.

[13] 373/2021 Kormányrendelet 17. §.

ból, szoftverekből, zenelejátszó alkalmazásokból, így a fogyasztó érdeke, hogy a szerződéskötés időpontjában az éppen aktuális, legfrissebb verziót kapja. A digitális tartalmak és szolgáltatások speciális szabályozást igényelnek, amit jól mutat az is, hogy a 771-es irányelv átültetéséhez képest az objektív kritériumok között számottevő eltérés fedezhető fel, éppen azért, hogy minél inkább a digitális tartalmakhoz és szolgáltatásokhoz illeszkedő feltételrendszer alakulhasson ki. Ezek közül kiemelhető az „elvárható észszerűség” követelménye, vagyis az adott szolgáltatásnak, tartalomnak olyannak kell lennie, olyan tulajdonságokkal, esetleges tartozékokkal kell rendelkeznie, amit a fogyasztó a különböző reklámok, nyilvános kijelentések alapján elvárhat.^[14]

A szerződésszegést eredményező szituációk sokszínűsége hatékony jogi reakciót kíván, méghozzá olyat, amely a digitális forradalom korszakában is megfelelő módon tudja biztosítani a fogyasztók védelmét. A jogszabályban rögzített biztosítékok mellett azonban – kihasználva a szerződési szabadság elvét – maguk a szerződéses felek is kialakíthatnak egyéb konfliktusfeloldó eszközöket – érdekérvényesítési lehetőségeiknek megfelelően.^[15] Az üzleti élet (pl. nemzetközi üzleti jog) által életre hívott intézmények mellett a vizsgált szabályozás szempontjából érdekesebbnek bizonyul a Kormányrendelet azon rendelkezése, amely alapján a felek a polgári jog által biztosított szerződésszegési eszközök egyes elemeit a szerződési szabadság, illetve a diszpozitivitás elvére tekintettel maguk töltik meg újszerű tartalommal. A Kormányrendelet a digitális tartalmak és szolgáltatások szerződésszerűségére vonatkozó egyedi követelményeit részletező fejezetben rögzíti, hogy a vállalkozás nem teljesít hibásan abban az esetben, ha a szerződéskötés időpontjában a fogyasztó külön tájékoztatást kapott arról, hogy a kívánt digitális szolgáltatás vagy tartalom bizonyos tulajdonsága eltér a szerződésszerűség objektív követelményeitől, és a fogyasztó ezt az eltérést külön, kifejezetten el is fogadta.^[16] Ennek megfelelően a vállalkozás jogi szempontból akkor is hibátlanul teljesít, ha az adott szolgáltatás nem felel meg valamely, jogszabályban/műszaki szabványban (...) rögzített minőségi követelménynek. Ennek fontos feltétele, hogy a fogyasztó erről megfelelő időben megfelelő tájékoztatást kapjon, és ezt az eltérést egyértelműen el is fogadja.

Érdemes figyelmet szentelni a frissítések kérdéskörének. A szerződésszegésnek idáig is számos módja létezett, a digitális kor vívmányai pedig csak tovább árnyalják e helyzetet. Újdonságként jelenik meg a frissítések biztosításának kötelezettsége a vállalkozás oldalán, amely a szerződésszerűség körében újszerűnek mondható.

[14] Gyekiczky, 2023, 40.

[15] Leszkoven, 2019.

[16] 373/2021 Kormányrendelet 18. § (2).

c) A frissítés mint szerződésszerűséget befolyásoló kritérium

A DCD irányelvet implementáló Kormányrendelet már a szerződésszerűség általános követelményei között, a szubjektív kritériumok alatt nevesíti a frissítések biztosításának kötelezettségét.^[17] A szabályozás kifejezetten előírja, hogy a fogyasztót egyrésztől értesíteni kell a digitális tartalom vagy szolgáltatás olyan frissítéseiről, amelyek a szerződésszerű állapot fenntartásához szükségesek, másrésztől az értesítésen felül ténylegesen meg is kell kapnia a fogyasztónak ezeket a frissítéseket. E körben azonban a fogyasztót is terheli bizonyos tevőleges magatartásban megnyilvánuló kötelezettség, ugyanis ha a fogyasztó nem telepíti észszerű határidőn belül a vállalkozás által rendelkezésre bocsájtott frissítéseket, bizonyos feltételek fennállása esetén a vállalkozás mentesülhet a hibás teljesítés alól. Ez akkor fordulhat elő, ha a hiba kizárólag a frissítés telepítésének hiányából fakad, feltéve, hogy a fogyasztó megfelelő tájékoztatást kapott annak elérhetőségéről, a frissítés elmulasztásának következményeiről, továbbá a frissítés fogyasztó általi helytelen telepítése, vagy annak elmulasztása nem a vállalkozás által átadott telepítési útmutató hibájából ered.^[18] Érzékelhető, hogy csak kifejezetten sok feltétel együttes fennállása esetén állapítható meg a fogyasztó „önhibája”, pontosabban mentesülhet a vállalkozás a hibás teljesítés alól. Ez is azt szolgálja, hogy a vállalkozások semmi esetre se tudjanak visszaélni erőfölényükkel. Polgári jogi szempontból már kevésbé üdvözlendő a frissítések biztosításának időtartamára vonatkozó, vállalkozókat terhelő kötelezettség. Amennyiben a digitális tartalom vagy digitális szolgáltatás nyújtására irányuló szerződés határozott idő alatt nyújtandó, folyamatos szolgáltatásról szól, úgy a vállalkozás a frissítéseket a szerződés szerinti időtartam alatt köteles biztosítani. Ez a kikötés még indokoltnak is tűnik, azonban a jogirodalmat áttekintve meglehetősen éles kritikák érik az egyszeri vagy többszöri szolgáltatás esetén, Kormányrendelet által előírt frissítési kötelezettséget. Ezekben az esetekben ugyanis kvázi felső korlát nélküli határidőt ír elő a szabályozás a vállalkozásokat terhelő frissítési kötelezettségre vonatkozóan, bizonyos iránymutató, segítő kritériumok megadásával. Ezek az orientáló kritériumok a fogyasztó által ésszerűen elvárható idő, „figyelemmel a digitális tartalom vagy szolgáltatás típusára, céljára, a szerződéskötés körülményeire, a felek szokásaira (...). Emellett bizonyos esetekben a frissítések biztosításának időtartama a hibás teljesítésre vonatkozó helytállási kötelezettség időtartamával egyezik meg, azonban az említett esetkörben ez a kötelezettség a helytállási időn túl is fennállhat (pl. biztonsági frissítések).”^[19]

[17] Kormányrendelet 5. § (2) d).

[18] Kormányrendelet 18. §.

[19] Gyekiczky, 2023, 43-46.

2. A hibás teljesítés különös szabályai – A szakszerűtlen integrálás esete

Újdonságként jelenik meg a hibás teljesítés körében az adott digitális tartalom vagy szolgáltatás integrálásának^[20] megfelelő elvégzése. Ez a hibás teljesítéssel összefüggő esetkör egyébként a régi Ptk.-ban^[21] szereplő, szakszerű összeszerelésre vonatkozó rendelkezésekkel mutat bizonyos fokú hasonlóságot, azonban úgy látszik, a digitális kor kvázi újjáélesztette ezt a fordulatot és a Kormányrendeletben új formájában megjelenik.

Az integrálás körében kiemelt jelentőséggel bír tulajdonképpen a fogyasztó technológiai környezete, amelybe a digitális szolgáltatást vagy tartalmat ágyazzák, ugyanis attól, hogy a fogyasztó eszközén már elérhető a digitális tartalom, az még nem feltétlenül alkalmas a fogyasztó általi tényleges használatra. A digitális tartalomnak vagy szolgáltatásnak a megfelelő környezetbe ápolva a szerződés teljes időtartama alatt eleget kell tennie az objektív, illetve a szubjektív szerződésszerűségi követelményeknek is.^[22] A Kormányrendelet értelmében vállalkozás (kereskedő) hibásan teljesít, ha a digitális szolgáltatás-nyújtás vagy digitális tartalom-szolgáltatás hibája a fogyasztó digitális környezetébe való szakszerűtlen integrálásából fakad. Hibás teljesítés ebben az esetben viszont csak akkor kerülhet megállapításra, ha az integrálást a vállalkozás végezte el, vagy az ő felelősségvállalása mellett végezték el; vagy ha digitális tartalmat vagy szolgáltatást bár a fogyasztónak kell integrálnia, a szakszerűtlen integrálás mégis a vállalkozás által rendelkezésre bocsájtott integrálásra vonatkozó utasítások hiányosságaiból ered.^[23] Vita esetén a kereskedőnek (vállalkozásnak) kell bizonyítania, hogy az integrálás során szakszerűen járt el, illetve megfelelő és egyértelmű utasításokat adott a fogyasztónak. Itt érdemes azonban néhány gondolat erejéig kicsit alaposabban is megvizsgálni ezt az esetkört. A Kormányrendeletben szereplő „integrálás” definíció alapján a fogyasztó digitális környezete, illetve annak alkalmassága/megfelelősége szükséges a szerződésszerű integráláshoz. Felmerül azonban a kérdés, hogy a fogyasztó magánszférájának, személyes adatainak indokolatlan sérelme nélkül a vállalkozás mennyiben jogosult ezt a digitális érát ellenőrizni a szerződésszerű teljesítés érdekében. Ebben az esetben szintén felmerül a fogyasztó részéről egyfajta aktivitási tevékenység, ugyanis „a fogyasztó köteles együttműködni a vállalkozással annak érdekében, hogy a vállalkozás – a műszaki szempontból rendelkezésére álló és a fogyasztó számára a legkisebb beavatkozást igénylő eszközök alkalmazásával

[20] „Integrálás: a digitális tartalomnak vagy a digitális szolgáltatásnak a fogyasztó digitális környezetének különböző alkotóelemeivel való oly módon történő összekapcsolása és beillesztése, hogy a digitális tartalom vagy a digitális szolgáltatás a szerződésszerű teljesítésre vonatkozó követelményeknek megfelelően használható legyen.” (373/2021 Kormányrendelet 4. § 9.).

[21] 1959. évi IV. tv. 305. § (2).

[22] Gellén, 2017, 5.

[23] 373/2021 Kormányrendelet 19. §.

– meggyőződhesen arról, hogy a hiba oka a fogyasztó digitális környezete”.^[24] Ez a fordulat is jól tükrözi, hogy a digitális transzformáció ténylegesen hatással van a polgári jogi jogintézményekre, a szerződési jog szabályaira, ugyanis digitális tartalmak és szolgáltatások esetén jóval szorosabb együttműködési kötelezettség terheli a feleket a szerződésszerű teljesítés érdekében, mint például a hagyományos adásvételi, vagy vállalkozási típusú szerződéseknél. Digitális tartalmak/szolgáltatások integrálása esetében ez az elvárás olyan markánsan érvényesül, hogy amennyiben a fogyasztó nem tesz eleget együttműködési kötelezettségének – természetesen csak azt követően, hogy a vállalkozás megfelelően tájékoztatta erről a fogyasztót a szerződéskötés előtt^[25] –, tulajdonképpen visszafordul az addig fogyasztóra nézve kedvezőbb bizonyítási teher.

A bizonyítási teher kérdésköréhez érve éppen ideális a magyar szabályozás igazi újdonságával, vagyis a bizonyítási teher megreformálásával foglalkozni.

III. A 2019/770 EU IRÁNYELV IGAZI NÓVUMA – A BIZONYÍTÁSI TEHER MEGREFORMÁLÁSA

Jelentős újításként jelenik meg az átültetés következtében a hazai szabályozásban a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok megreformálása.^[26] Az implementálást megelőzően a Ptk. alapján fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben az ellenkező bizonyításig vélelmezni kellett, hogy a fogyasztási cikkben az átadásától számított 6 hónapon belül felmerülő hiba már az átadás időpontjában létezett, kivéve, ha ez összeegyeztethetetlen a hiba jellegével vagy a termék természetével.^[27] Ebben az esetben fordított bizonyítási teher érvényesül(t), vagyis nem a fogyasztónak kell bizonyítania, hogy a fogyasztási cikk hibája már az átvételkor fennállt, hanem az eladónak (kereskedőnek) kell azt, hogy ez a hiba később keletkezett.^[28] A rendelkezés tagállami átültetését áttekintve, megállapítható, hogy közel egységes módon ültették át, néhány ország azonban kihasználta az akkori irányelv minimum harmonizálási záradékát és a fogyasztók javát szolgáló módosításokat vezetett be (Portugália például a megdönthető vélelem időtartamát 2 évre terjesztette ki).^[29] A DCD irányelv többek között az ehhez hasonló tagállami eltéréseket hivatott kiküszöbölni és maximális harmonizációs jelleggel egységes rezsimben biztosítani a fogyasztók jogait, ennek ellenére

[24] 373/2021 Kormányrendelet 21. § (6).

[25] 373/2021 Kormányrendelet 21. § (7).

[26] Lásd még: Carvalho, 2019.

[27] 1999/44/EK 5. cikk (3).

[28] Lásd még Fazekas, 2007.

[29] Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a digitálistartalom szolgáltatásra irányuló szerződések egyes vonatkozásairól (első olvasat) – Általános megközelítés, Brüsszel, 2015/0287 (COD), 2017. június 1., 9.

meglepő, hogy éppen az igényérvényesítési határidők tekintetében enged eltérést nemzeti szinten.^[30]

A digitális tartalmak és szolgáltatások tükrében azonban egészen átértékelődik az eredeti, hat hónapos hibás teljesítési vélelem kérdése... A kereskedők/eladók jóval széleskörűbb ismeretekkel rendelkeznek a csúcstechnológiákkal, műszaki sajátosságokkal, know-how-val kapcsolatban, így bizonyára kedvezőbb helyzetben vannak a fogyasztóknál, amikor azt kell mérlegelni, hogy adott digitális szolgáltatás miért nem szerződésszerű, mitől hibás. A digitális tartalmak összetettségéből, állandó fejlődéséből adódóan a kereskedők jobban meg tudják ítélni, hogy a hibás teljesítés hátterében esetleg a fogyasztó digitális környezetének inkompatibilitása áll, avagy más okra vezethető vissza.^[31] A digitális technológiákban rejlő hibák sokkal később kerülhetnek felszínre, mint egy hagyományos termék esetén. Ha a fogyasztó megrendel példának okáért egy hagyományos hűtőszekrényt, hamar kiderül róla, hogy működik-e, vagy adott esetben nem hűt. Egészen eltérő megítélés alá esik az a helyzet, amikor a fogyasztó valamilyen okoseszközt, például egy okosórát vásárol, és csak hónapokkal később szembesül vele, hogy nem működik az egyik kívánt okos funkció. Ez még egy egészen egyszerű példának mondható, de az egyre összetettebb digitális tartalmak és szolgáltatások irányába haladva – pl. vírusírtó szoftverek – érzékelhetően erősödik a fogyasztó mögöttes technológiára kiterjedő információhiánya. Ezekben az esetekben az átlagosnál jóval több időbe telhet, mire az érintett felismeri a hiba okát, mely szerint esetleg szoftverhiba vagy épp telepítési hiányosságok lehetnek a háttérben – ha egyáltalán rendelkezik az ehhez szükséges műszaki ismeretekkel – így adódik a kérdés, hogy vajon indokolt-e meghosszabbítani azt az időtartamot, amíg a hibás teljesítés vélelme fennáll, vagyis amíg a bizonyítási terhet az eladót terheli.

A 2019/770-es irányelv 2017-es első olvasatának vitájából kiderül, hogy a bizonyítási terhel megfordulását illetően egyes delegációk továbbra is a hat hónapos időszak mellett érveltek, mások inkább egy évet szorgalmaztak, míg néhány delegáció kétéves időszakot preferált volna. Az eltérő tagállami álláspontok alapján az elnökségnek kompromisszumos megoldást kellett találnia, így született meg a döntés az 1 éves időszakról.^[32] A DCD irányelv értelmében tehát 1 éven belül nem a fogyasztót terheli annak bizonyítása, hogy az adott digitális tartalomszolgáltatás vagy áru a teljesítés időpontjában nem volt szerződésszerű, ez ugyanis a kereskedő/eladó kötelezettsége. A fogyasztónak csak a szolgáltatás hibás jellegét,

[30] 2019/770 EU irányelv 11. cikk (2): „.....A 8. cikk (2) bekezdése b) pontjának sérelme nélkül, amennyiben a nemzeti jog alapján a kereskedő csak a teljesítést követő meghatározott időszakon belül felismerhetővé váló hiba esetén tartozik felelősséggel, ez az időszak nem lehet kevesebb, mint a szolgáltatás időpontjától számított két év.”

[31] 2019/770 (59).

[32] Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a digitálistartalom szolgáltatásra irányuló szerződések egyes vonatkozásairól (első olvasat) – Általános megközelítés, Brüsszel, 2015/0287 (COD), 2017. június 1.

szereződésszerűségének hiányát kell bizonyítania.^[33] Ez egy jelentős újítás, ugyanis ettől a változtatás minden bizonnyal hatással lesz a fogyasztói jogvédelem szintjének erősödésére. A nemzeti szabályok ütközésének csökkentése érdekében pedig az Európai Parlament 2019-ben lefolytatott első olvasata során kiegészítette a 2019/770-es irányelvet azzal, hogy kifejezetten megtiltja a tagállamok számára a bizonyítási teher megfordítására vonatkozó szabályoktól való eltérést.^[34] A magyar normaszöveg ezzel összhangban szabályoz, azzal, hogy a szükséges mértékben differenciál az egyszeri, időközönként visszatérő, illetve a határozott időre szóló szolgáltatásnyújtás között. „Ha a szerződés egyszeri szolgáltatásról vagy egyedi szolgáltatási cselekmények sorozatáról rendelkezik az ellenkező bizonyításig vélelmezni kell (...), hogy a teljesítés időpontjától számított egy éven belül a fogyasztó által felismert hiba már a teljesítés időpontjában fennállt.”^[35] Amennyiben a felek közötti szerződés a digitális tartalom vagy digitális szolgáltatás adott időn belül történő folyamatos szolgáltatásáról rendelkezik, úgy főszabály szerint „a vállalkozást terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés szerinti időtartam alatt felismert hibával érintett szolgáltatás a szolgáltatás szerinti teljesítésének időszakában szerződészerű volt”. A fél éves időtartam egy évre történő meghosszabbítása meglátásom szerint indokolt és alátámasztható, tekintettel az egyre komplexebb technológiákra és a bennük rejlő hibák felismerésének nehézségi fokára, az ehhez legtöbb esetben elvárt speciális szaktudásra, műszaki ismeretek szükségességére. Természetesen a kereskedőkre ez egy nagyobb terhet ró, a klasszikus fogyasztási cikkekhez képest kétszer olyan hosszú ideig tartoznak helytállási kötelezettséggel, azonban amennyiben digitális tartalmakat vagy digitális szolgáltatásokat nyújtanak, elvárható, hogy igazodjanak a kor kívánalmaihoz és a fogyasztók érdekeihez.^[36] Mindez egyébként még ösztönzőleg is hathat a kereskedőkre, hiszen még inkább érdekeltnek lesznek abban, hogy azt a szaktudást – amivel egyébként is rendelkeznek az általuk szolgáltatott tartalom kapcsán – tovább mélyítsék, bővítsék, még hatékonyabban megválaszolva az egyes fogyasztói panaszokat, és még pontosabban értékelve az esetleges hibás teljesítés fennállását vagy fenn nem állását.

Érdekes változás még a fogyasztókat terhelő értesítési kötelezettség. Az eddigi szabályozást tekintve a 1999/44/EK irányelv értelmében a hiba felismerésétől számítva két hónap állt a fogyasztók rendelkezésére, hogy a hibáról értesítsék az eladót, az értesítés elmulasztása pedig a jogorvoslathoz való jog elvesztését vonta maga után.^[37] 11 tagállamban^[38] azonban nem volt kimondot-

[33] 2019/770 12. cikk, 2019/771 11. cikk.

[34] A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló, 1999. május 25-i 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv végrehajtásáról, közte a gyártó közvetlen felelősségének bevezetésére vonatkozó elemzésről, Brüsszel, COM(2007) 210 „végleges”, 2007.04.24.

[35] 373/2021 Kormányrendelet 21. § (3).

[36] Lásd még: Goicovici, 2020.

[37] 1999/44/EK 5. cikk (2).

[38] Ld. pl. Ausztria, Bulgária, Németország.

tan ilyen fogyasztói kötelezettség, míg 12 másik tagállamban^[39] a két hónapos szabály érvényesült, néhány esetben pedig egészen eltérő határidőt állapítottak meg az országok (pl. Magyarország: „késelem nélkül”^[40]). Az új DCD irányelv – hasonlóan ikerpárjához – mindezt felülírja, és a fogyasztói jogérvényesítést semmilyen értesítéstől nem teszi függővé. (A 2019/771-es irányelv fenntartja ugyan a tagállamoknak a jogot a 2 hónapos értesítési kötelezettség bevezetésére, ám ennek elmaradása esetére nem szankcionál.) A Digitális irányelv kifejezetten megtiltja a fogyasztói jogérvényesítés értesítéstől való függővé tételét.^[41] Ennek mögöttes jogpolitikai indoka abban rejlik, hogy a fogyasztók többletkötelezettségeit csökkenteni szükséges, továbbá a vállalkozásokat mentesíteni kell szükségtelen kiadásoktól, költségektől, első piaci megfontolásból.^[42]

1. A kétlépcsős jogorvoslati rendszer újragondolása

A szerződészerű teljesítés újszerű elemeinek áttekintése után a hibás teljesítés esetén fogyasztó rendelkezésére álló jogorvoslati eszközök vizsgálata indokolt. A DCD irányelv – és ikerpárja – előtti időszakban a 1999/44/EK irányelv nem szerződészerű teljesítés esetén elsősorban a kicserélés, kijavítás lehetőségét biztosította, majd második szinten az árcsökkentést, elállást tette lehetővé a fogyasztó számára.^[43] A tagállamok eltérő módon ültették át akkoriban ezt a rendelkezést, Litvániában, Portugáliában például a fogyasztó szabadon választhatott a jogorvoslati lehetőségek közül.^[44] A tagállamok eltérő gyakorlataiból alapvetően két uralkodó felfogás következik: egyik szabályozási irány alapján indokolt a hierarchikus sorrendiség fenntartása, míg más nézetek szerint erre nincs kifejezetten szükség, és teljes szabadságot kellene biztosítani a fogyasztónak a választás kapcsán.^[45] A DCD irányelv a jogorvoslatok közti sorrendiséget preferálja, és ezt kívánja uniós szinten harmonizálni. Az átültetést követően a magyar normaszöveg szerint hibás teljesítés esetén a fogyasztó a digitális tartalom vagy digitális szolgáltatás szerződészerűvé tételét kérheti, a vételár arányos csökkentésében részesülhet, vagy megszüntetheti a szerződést. Ez a hierarchikus rendszer egyértelműen teljesítésorientált, vagyis elsődlegesen a szerződészerű teljesítést részesíti előnyben, szemben a többi jogorvoslati lehetőséghez.^[46] Az, hogy a szerződészerű állapot helyreállítása miként történjék,

[39] Ld. pl. Belgium, Ciprus, Finnország, Málta.

[40] Ptk.: 6:162. § (2)-(3).

[41] 2019/770 (11).

[42] Vanherpe, 2020, 270.

[43] 1999/44/EK 3. cikk (2)-(3).

[44] A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló, 1999. május 25-i 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv végrehajtásáról, közte a gyártó közvetlen felelősségének bevezetésére vonatkozó elemzésről, Brüsszel, COM(2007) 210 „végleges”, 2007.04.24., 7.

[45] Gellén, 2017, 4., 7.

[46] Jozefien, 2020, 265-266.

a kereskedő választásán múlik az új szabályozás szerint. A Kormányrendelet e körben kimondja, hogy „A kijavításra vagy kicserélésre vonatkozó kellékszavatossági jog gyakorlása esetén a digitális tartalom vagy a digitális szolgáltatás műszaki jellemzőitől függően a vállalkozás megválaszthatja a digitális tartalom vagy a digitális szolgáltatás szerződésszerűvé tételének módját”,^[47] ennek megfelelően a kereskedő választhat, hogy teljesen új verziót biztosít a digitális tartalomból a fogyasztónak, vagy frissítéseket nyújt, amely révén ismét szerződésszerű lesz a szolgáltatás.

A magyar Polgári Törvénykönyv a szavatossági jogokat szintén a kétlépcsős rendszer szerint, rangsorolva alkalmazza,^[48] bár ott érdemi módosítás az irányelvek következtében nem történt, csupán egyetlen egy ponton, melyről a következőkben teszünk említést.

Hibásan szolgáltatott digitális tartalom vagy szolgáltatás esetén a fogyasztó főszabály szerint jogosult kijavításra, kicserélésre, kivéve, ha ez a kereskedő számára aránytalan költséggel járna, vagy lehetetlennek bizonyul. Ez esetben fontos változás, hogy a kereskedő felelősségének nem lesz időbeli korlátja, hiszen – a javakkal ellentétben – a digitális tartalmakat nem fenyegeti az elhasználódás, kopás veszélye.^[49] Amennyiben a digitális tartalomszolgáltatás vételár ellenében történik, a fogyasztó jogosult a vételár arányos csökkentésére, illetve – ha a hiba nem jelentéktelen – a szerződés megszüntetésére –, mindezt a DCD irányelvben – így a Kormányrendeletben^[50] – felsorolt 5 feltétel bármelyikének teljesülése esetén.^[51] A szerződés megszüntetések a kereskedő köteles visszatéríteni a fogyasztó által megfizetett teljes összeget, kivéve azt az időszakot, amely alatt – folyamatosan nyújtott szolgáltatás esetén – a digitális tartalom szerződésszerű volt.^[52]

A fogyasztó a szerződés megszüntetésére jogosult abban az esetben is, amennyiben a kereskedő elmulasztja a digitális tartalom/szolgáltatás indokolatlan késedelem nélküli, előírt határidőn belül történő nyújtását.^[53] Az elnökségi kompromisszum alapján azonban a fogyasztónak először „második esélyt” kell adnia a szolgáltatónak – felhívás útján –, és csak azután szüntetheti meg a szerződést, ám bizonyos esetben ennek hiányában is jogosult a megszüntetésre, azonnali hatállyal. E mögött a kereskedők és fogyasztók érdekeit egyaránt szolgáló jogpolitikai cél húzódik.^[54]

Ami Ptk. szabályrendszerét illeti, ténylegesen csak nagyon kis részben módosult, pontosabban kiegészítésre került, a kellékszavatosságra vonatkozó ren-

[47] 373/2021 Kormányrendelet 22. § (3).

[48] Farkas, 2014, 347.

[49] 2019/770 EU irányelv 14. cikk (3).

[50] 373/2021 Kormányrendelet 22. § (1).

[51] 2019/770 EU irányelv 14. cikk (4).

[52] 2019/770 EU irányelv 16. cikk (1).

[53] 2019/770 EU irányelv 13. cikk.

[54] Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a digitálistartalom szolgáltatásra irányuló szerződések egyes vonatkozásairól (első olvasat) – Általános megközelítés, Brüsszel, 2015/0287 (COD), 2017. június 1., 7.

delkezések körében. A Ptk. 6:159. § szakasza új bekezdéssel egészült ki – (2a) –, mely szerint a fogyasztó a hibásan szolgáltatott digitális tartalmat vagy a hibásan nyújtott digitális szolgáltatást – egyúttal a 771-es irányelv értelmében az ingó dolognak minősülő hibás árut – a kötelezett költségére maga nem javíttathatja ki, illetve mással sem javíttathatja ki azt. Ennek mögöttes indoka abban ragadható meg, hogy ezek a szolgáltatások és tartalmak, csúcstechnológiák olyan összetettek, hogy annak megfelelő kijavítása csak az azt szolgáltató fél által történhet, ténylegesen hozzáértő szakértők/szakszerviz által.

IV. A RÉSZLEGES SZERZŐDÉSSZEGÉS ÉRTELMEZÉSI KÉRDÉSEI DIGITÁLIS TARTALMAK ÉS DIGITÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK ESETÉN – DE LEGE FERENDA

A digitális tartalmak és szolgáltatások megjelenésével, szerződési jogban történő leképezésével egyidejűleg újszerű kihívások jelennek meg jól láthatóan a hibás teljesítés körében, jóval árnyaltabb és részletesebb előírások vonatkoznak az ilyen típusú termékek szerződésszerűségére. Az eddig tárgyalt esetkörök a szerződésszegést általában rendezik, azonban a digitális technológiák esetén kiemelt jelentősége van annak, hogy az adott szolgáltatást egyszeri jelleggel, több alkalommal – visszatérő jelleggel, vagy éppen egy meghatározott időtartam alatt folyamatosan biztosítja a vállalkozás. A részleges szerződésszegés esetköre több kérdést is felvet az új szabályozás kapcsán, különösen akkor, ha a fogyasztó a szolgáltatásért cserébe személyes adatok bocsájt a vállalkozás rendelkezésére, vagy ezt vállalja. Mindenekelőtt célszerű felvázolni, mi értendő egyszeri, többszöri, illetve folyamatos szolgáltatás alatt a DCD irányelv terminológiája alapján.

- egyszeri szolgáltatás: „Digitális tartalom fogyasztónak történő szolgáltatása vagy digitális szolgáltatás fogyasztónak történő nyújtása történhet egyszeri jelleggel, például abban az esetben, amikor a fogyasztók elektronikus formában töltenek le könyvet és azt saját készülékükön tárolják.”^[55]
- többszöri szolgáltatás: „Ehhez hasonlóan a szolgáltatás ilyen egyedi aktusok sorozatából is állhat, amikor például a fogyasztók hetente linket kapnak egy új elektronikus könyv letöltéséhez.”^[56]
- folyamatos szolgáltatás: „A digitális tartalom szolgáltatására, illetve a digitális szolgáltatás nyújtására adott időszakon keresztül folyamatosan is sor kerülhet. A folyamatos szolgáltatás olyan esetekre is kiterjedhet, amikor a kereskedő meghatározott vagy meghatározatlan időre tesz elérhetővé egy digitális szolgáltatást a fogyasztó számára, például két éven keresztül felhőalapú tárhelyet, vagy közösségimédia-platformon határozatlan időre tagságot biztosít.”^[57]

[55] 2019/770 EU irányelv Preamb. (56).

[56] 2019/770 EU irányelv.

[57] 2019/770 EU irányelv Preamb (57).

A Kormányrendelet a Digitális irányelv alapján lehetővé teszi a személyes adat rendelkezésre bocsajtását^[58] mint kvázi ellenszolgáltatást,^[59] azzal, hogy a preambulumban kifejezésre juttatja, hogy maradéktalanul elismeri, hogy „a személyes adatok védelme alapvető jog, és hogy ezért a személyes adatok nem tekinthetők árunak, ennek az irányelvnek biztosítania kell, hogy ezen üzleti modell keretében a fogyasztókat szerződéses jogorvoslatok illessék meg”. Eltekintve a személyes adat mint lehetséges ellenszolgáltatás beható vizsgálatától, jelen tanulmányban a korábban előrevetítettek szerint abban a körben foglalkozom ezzel a kérdéssel, amennyiben a részleges szerződésszegés esetét érinti.

Az átültetés következtében hatályos magyar szabályozás jelenleg kifejezetten azt az esetkört rendezi, amikor a fogyasztó (összegekszerűen meghatározható) vételárát fizet a szolgáltatásért, mely során részleges szerződésszegés esetén élhet az arányos árleszállítás lehetőségével. A Kormányrendelet szerint „Ha a szerződés meghatározott időtartamon keresztül nyújtott folyamatos szolgáltatásról rendelkezik, az ellenszolgáltatás arányos leszállításának arra az időtartamra kell vonatkoznia, amely időtartam alatt a szolgáltatás nem volt szerződésszerű.”^[60] A szabályozás nem fedi le azt az esetkört, amennyiben személyes adat az ellenszolgáltatás folyamatos szolgáltatás – illetve adott esetben többszöri szolgáltatás – esetén. Adódik a kérdés: mi jár a fogyasztónak a nem szerződésszerű időszakokra (az arányos árleszállítás „helyett”)? További érv a szabályozási hiátus rendezésének szükségessége mellett, hogy a hibás teljesítés körében a jelentéktelen hiba esetére is differenciál a szabályozás a személyes adat vs. vételár között, tekintettel arra, hogy a fogyasztóknak a vételár arányos csökkentésének lehetősége híján csupán ez a jogsegély „marad”.^[61] A Ptk. 6:159 (3) bekezdése értelmében ugyanis jelentéktelen hiba miatt elállásnak nincs helye, a Kormányrendelet szerint azonban, amennyiben a fogyasztó személyes adatokat ad át a vállalkozásnak, úgy jelentéktelen hiba esetén is jogosult a szerződést megszüntetni,^[62] tehát itt is rendelkezésére áll bizonyos értelemben egyfajta jogorvoslati lehetőség.^[63]

Ilyen jellegű, részleges szerződésszegés esetén a teljes szerződéstől elállhatna a jogosult, azonban tekintettel arra, hogy az irányelv célja elsődlegesen a szerződésszerű helyzet megteremtése és fenntartása, célszerű lenne a *pacta sunt servanda* elvet támogató eszközök biztosítani. Erre tekintettel két felvetésem merült fel, melyek az alábbiak:

[58] 373/2021 Kormányrendelet 1. § (3).

[59] A személyes adat mint ellenszolgáltatás kérdésköre jelenleg vitatott, ennek elemzése külön tanulmány tárgyát fogja képezni.

[60] 373/2021 Kormányrendelet 22. § (5).

[61] Vékás, 2021.

[62] 373/2021 Kormányrendelet 22. § (7).

[63] Lásd még: Goicovici, 2021.

- Felvetés I.: amennyiben személyes adat az „ellenszolgáltatás”, úgy a részleges szerződésszegéssel érintett időtartammal, azonos tartammal meghosszabbított hozzáférés/használati jog (...) illethetné meg a jogosultat (fogyasztót), a szerződésszerű állapotra történő törekvés, továbbá fogyasztói jogorvoslat biztosítása érdekében.
- Felvetés II.: a Ptk.-ban általánosságban szabályozni kellene a részleges szerződésszegést digitális tartalmak/szolgáltatások – egyúttal áruk, illetve digitális elemet is tartalmazó áruk nyújtása – esetére irányadó jogorvoslati lehetőségeket.

Az I. felvetéssel összefüggésben az alábbi indokokat fogalmaztam meg. Gyakorlati kérdésként merülhet fel, ha egy fogyasztó például egy online adatbázis-hoz csupán regisztrációval nyer hozzáférést, vagyis a személyes adataival „fizet” a digitális tartalomért/szolgáltatásért, azonban a rendszer például 1-2 hétig, radikális esetben néhány hónapig nem elérhető, nem működik megfelelően, akkor adott esetben a fogyasztónak érdekében állhat a szolgáltatás meghosszabbított használata, ha már az árszállítás lehetősége fogalmilag kizárt, illetve ténylegesen érdeke fűződik a szerződéses jogviszony fenntartásához, tehát elállni nem kíván a szerződéstől. Ezekben az esetekben javaslatom alapján a vállalkozás a „részleges szerződésszegéssel” – amennyiben a szolgáltatás osztható vagy oszthatatlan jellegére tekintettel ez egyébként értelmezhető – érintett időtartammal egyenértékű időtartammal meghosszabbítaná a szolgáltatás nyújtását, amennyiben a jogosult ezt elfogadja. Ekkor kvázi „ingyenesen” szolgáltatna az eredeti szerződéses tartamnál hosszabb ideig a vállalkozás, azonban ez valójában mégsem lenne ingyenes, hiszen a fogyasztó ekkor is „fizet” az adataival, azonban előfordulhatnak olyan esetek, amikor a fogyasztónak igenis érdeke fűződne az ilyen jellegű jogsegélyhez. Egy másik példát alapul véve, ha egy két éves időtartamra szóló tárhelyszolgáltatást igényelt a fogyasztó, amely során összevetve 1 hónapig nem volt szerződésszerű a szolgáltatás, akkor további egy hónap használati jogosultságot kapna a fogyasztó, amennyiben szerződéses érdeke ezt kívánja. Kérdéses persze, hogy ez mennyire lenne a gyakorlatban praktikus és életszerű, ha például csak pár perc a nem szerződészerű teljesítés – például nagyon rövid ideig tartó rendszer-kiesés –, akkor ez az eset nem lenne releváns, azonban maga a DCD irányelv is tartalmaz hasonló rendelkezést, amely analógiaképp szolgálhatna: „A digitális tartalom szolgáltatásának vagy a digitális szolgáltatás

nyújtásának rövid ideig tartó zavarai hibás teljesítésnek tekintendők, amennyiben ezek meghaladják az elhanyagolható mértéket, vagy ismétlődnek.” [64]

Az I. számú felvetés lényegét az alábbi táblázat foglalja össze:

Vizsgálati szempontok	Egyszeri szolgáltatás	Többszöri szolgáltatás	Folyamatos szolgáltatás
Részleges szerződésszegés értelmezhető-e? (osztható/oszthatatlan szolgáltatás?)	főszabály: nem („oszt-hatatlan”)	főszabály: igen („osztható”)	főszabály: igen („osztható”)
Mi a részleges szsz. jogkövetkezménye, ha a vételár pénzben kifejezhető?	nem értelmezhető	a szsz. jogkövetkezményei az adott rész tekintetében állnak be, érvényesülhet az arányos árleszállítás	a szsz. jogkövetkezményei az adott rész tekintetében állnak be, érvényesülhet az arányos árleszállítás
Mi a részleges szsz. jogkövetkezménye, ha a „vételár” személyes adat?	általános szerződés-szegési szabályok	részleges szerződésszegés esetén nincs árleszállítás, ehelyett a jogosult elállhat a teljes szerződéstől, vagy ha érdeke fűződik így is a további szolgáltatáshoz, akkor változatlanul fennmarad a jogviszony, de ebben az esetben a részleges szerződésszegéssel érintett szolgáltatásért nem éri „kárpótlás”, mint az arányos árleszállításnál, tekintettel arra, hogy a személyes adatok „részbene visszaszolgáltatása” fogalmilag nem értelmezhető, kivéve, ha alkalmazhatóvá válik a fenti javaslat	részleges szerződésszegés esetén nincs árleszállítás, ehelyett a jogosult elállhat a teljes szerződéstől, vagy ha érdeke fűződik így is a további szolgáltatáshoz, akkor változatlanul fennmarad a jogviszony, de ebben az esetben a részleges szerződésszegéssel érintett szolgáltatásért nem éri „kárpótlás”, mint az arányos árleszállításnál, tekintettel arra, hogy a személyes adatok „részbene visszaszolgáltatása” fogalmilag nem értelmezhető, kivéve, ha alkalmazhatóvá válik a fenti javaslat

1. táblázat: az I. számú felvetés
(Forrás: a szerző saját szerkesztése)

[64] 2019/770 EU irányelv Preamb (51).

A II. számú felvetés részben összefügg a fentiekkel, azonban ez a szabályozási kiegészítés szélesebb körben érvényesülne. Áttekintve a Ptk. hibás teljesítésre, illetve részleges szerződésszegésre vonatkozó részeit, a 6:159. § szakaszt érdemes lehetne kiegészíteni egy olyan rendelkezéssel, amely a fogyasztó számára jogorvoslati lehetőséget biztosít a vállalkozás részleges szerződésszegése esetére. Ebben a körben egyetértek Vékás Lajos javaslatával, mely szerint az alábbi kiegészítés lenne javasolt:

Az új Ptk. 6:159 § szakasza a következő új bekezdéssel egészülhetne ki: „(5) Fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben a fogyasztó akkor is elállhat a szerződéstől, ha a hibás teljesítés csak a szolgáltatás egy részét érinti, de nem várható el a részleges teljesítés elfogadása.”^[65]

Vékás professzor normajavaslatára kellően általános, nem szűkít csupán a digitális tartalmak és szolgáltatások esetkörüli, így megfelelően alkalmazható lenne valamennyi, részleges szerződésszegéssel érintett szituációra. Ezen kiegészítő javaslatot továbbgondolva, érdemes majd felülvizsgálni, hogy az elálláson felül esetleg más kellékszavatossági igény érvényesítése is értelmezhető lehetne-e a fogyasztó számára akkor, ha a vállalkozás „csupán” részben szegi meg a szerződést, bár jelenlegi álláspontom szerint így teljes a javaslat. Természetesen az I. számú felvetést is összhangba kellene hozni ezen Ptk. módosítással, nem figyelmen kívül hagyva – ahogy jelen tanulmány arra korábban ki is tért – a Kormányrendelet és a Ptk. szabályainak „együttes alkalmazásá”-ra vonatkozó aggályokat.^[66] Mindenképp egy megfontolt módosítás lenne indokolt, például a Kormányrendelet módosítása a felvetés I. alapján, tekintettel arra, hogy az a problematika egy speciális esetkörüli vonatkozik, emellett a Ptk. itt feltüntetett módosítása.

V. ZÁRÓ GONDOLATOK

A jelen tanulmány kereteit képező vizsgálódások végéhez érve az a meggyőződése alakult ki, hogy a digitalizációs forradalom napjainkat meghatározó jelenléte, az újabbnál újabb technológiai vívmányok piacra kerülése és a tagállamokban uralkodó egyes szerződési jogi szabályok diszharmóniája mindenképpen igényelte az új jogi szabályozást. Akár laikusként, akár jogi szemüvegen keresztül vizsgálódik az ember, nem lehet elmenni amellett, hogy a növekvő információáradatra – ez által a kiszolgáltatottságra – tekintettel szükség van a fogyasztóvédelem szintjének növelésére, bizonyos szerződési jogi intézmények megreformálására.

A Bizottság jókor ismerte fel és indította el az iker-irányelvekre irányuló jogalkotási folyamatot, amelyek alapvető célja a valódi digitális egységes piac megvalósítása és a jogbiztonság erősítése. További, kapcsolódó cél a magas szintű

[65] Vékás, 2021, 75.

[66] Lásd még Fazekas, 2022.

fogyasztóvédelem megteremtése, amely a digitális szolgáltatások nyújtására és digitális tartalmak szolgáltatására, valamint a digitális elemet (is) tartalmazó áruk adásvételére irányuló szerződések egyes kérdéseinek harmonizációjával érhető el. Az irányelvek egyértelműen elismerik, hogy a fogyasztók helyzete egyre kiszolgáltatottabb, aligha vannak tisztában egyes hibás teljesítés esetén szükségessé váló jogorvoslati lehetőségeikkel, ugyanakkor a vállalkozások járulékos költségeit is csökkenteni kell, törekedve a versenyképesség fenntartására.

Az irányelv(ek) tükrében a magyar szabályozásnak is célul kell kitzúznia olyan fogyasztóvédelmi szabályozási gyakorlat kialakítását, amely lépést tart a kor technológiai vívmányaival, megfelelő jogi keretet biztosít számukra, továbbá az uniós normákkal összhangban minden megtesz annak érdekében, hogy magas szintű fogyasztóvédelmi szabályozás érvényesüljön hazánkban.

IRODALOM

- Árva Máté László (2018): A szerződésszerűség a digitális egységes piac perspektívájából. In: *Acta Universitatis Szegediensis*. 2018/1. sz.
- Carvalho, Jorge Morais (2019): Sale of Goods and Supply of Digital Content and Digital Services – Overview of Directives 2019/770 and 2019/771. In: *Journal of European Consumer and Market Law*. Vol. 8/2019, Issue 5, October.
DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.3428550>.
- Fazekas Judit (2007): *Fogyasztóvédelmi jog*. Complex Kiadó, Budapest.
- Fazekas Judit (2022): *Fogyasztóvédelmi jog 2.0*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Gellén Klára (2017): Az egységes digitális piaci stratégia törekvései az áruk távértékesítése és a digitális tartalom körében. In: *Gazdaság és Jog*. 2017/4. sz.
- Goicovici, Juanita (2020): The Traders' Liability for Lack of Conformity of the Digital Content and of the Digital Services, as Regulated by Directive (EU) 2019/770. In: *Analele Stiintifice Ale Universitatii Alexandru Ioan Cuza Din Iasi Stiinte Juridice*. Vol. 66/2020, Supplement Issue.
- Goicovici, Juanita (2021): Unilateral Termination and Adjustment of the Consumer Contract on Digital Content. In: *Regional Law Review*.
DOI: https://doi.org/10.18485/iup_rlr.2021.2.ch17.
- Gyekiczky Tamás (2023): *Digitális kihívás – Magánjogi válasz*. Patrocinium Kiadó, Budapest.
- Menyhárd Attila (2002): Fogyasztói adásvétel és jótállás. In: *Polgári Jogi Kodifikáció*. 4. évf., 2002/1. sz.
- Leszkoven László (2019): *Szerződésszegés a polgári jogban*. Wolters Kluwer Hungary, Budapest.
DOI: <https://doi.org/10.55413/9789632958668>.
- Mantrov, Vadim – Kärkliņš, Jānis – Barkāne, Irēna – Dāvida, Zanda – Kārklis, Salvis – Silionovs, Kristaps (2022): Deviation from Objective Requirements for Conformity With a Contract of Digital Content or Digital Service: The Assessment of Its Use. In: *JIPITEC*. Vol. 13/2022, No. 3.
- Ulrich Ágnes (2022): A digitális tartalom szolgáltatására és digitális szolgáltatások nyújtására irányuló szerződések egyes vonatkozásairól szóló (EU) 2019/770 irányelv elfogadásának körülményei, az irányelv jelentősége és egyes főbb rendelkezései. In: *Európai Jog*. XXII. évf., 2022/5. sz.

- Vanherpe, Jozefin (2020): White smoke, but smoke nonetheless: some burning questions regarding the Directives on sale of goods and supply of digital content. In: *European Review of Private Law*. Vol. 2/2020.
- Vékás Lajos (2021): Az uniós fogyasztó szerződési jog megújítása és az új irányelvek átültetése. In: *Magyar Jog*. 2021/2. sz.
- Wellman György (szerk.) (2007): *Polgári jog – kötelmi jog – második, átdolgozott, bővített kiadás, Az új Ptk. magyarázata V/VI*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest.

JOGFORRÁSOK

- 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről.
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről.
- 373/2021. (VI. 30.) Kormányrendelet a fogyasztó és vállalkozás közötti, az áruk adásvételére, valamint a digitális tartalom szolgáltatására és digitális szolgáltatások nyújtására irányuló szerződések részletes szabályairól.
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/770 irányelve (2019. május 20.) a digitális tartalom és digitális szolgáltatások nyújtására irányuló szerződések egyes vonatkozásairól.
- Az Európai Parlament és Tanács (EU) 2019/771 irányelve (2019. május 20.) az áruk adásvételére irányuló szerződések egyes vonatkozásairól, az (EU) 2017/2394 rendelet és a 2009/22/EK irányelv módosításáról, valamint az 1999/44/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.
- Az Európai Parlament és Tanács 1999. május 25-i 1999/44/EK Irányelve a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól.

EGYÉB FORRÁSOK

- A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló, 1999. május 25-i 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv végrehajtásáról, közte a gyártó közvetlen felelősségének bevezetésére vonatkozó elemzésről, Brüsszel, COM(2007) 210 „végleges”, 2007.04.24.
- Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a digitálistartalom szolgáltatásra irányuló szerződések egyes vonatkozásairól (első olvasat) – Általános megközelítés, Brüsszel, 2015/0287 (COD), 2017. június 1.
- Javaslat a digitálistartalom-szolgáltatásra irányuló szerződések egyes vonatkozásairól szóló európai parlamenti és a tanácsi irányelvre, Brüsszel, COM(2015) 634 final, 2015.12.09.

